

І. Д. Гамкало

Проценко Федір Данилович

ПРОЦЕНКО Федір Данилович (08(20). 06. 1866, м. Ніжин, нині Чернігівської обл. — 14. 11. 1942, м. Ленінабад, нині Худжанд, Таджикистан) — хоровий диригент, співак (баритон), актор, педагог, культурно-громадський діяч. Батько [Андрія](#), дід [Людмили Проценків](#). Закінчив екстерном регентсько-учительські курси в Санкт-Петербурзі. Викладав музичні предмети та керував хорами в Ніжинському історико-філологічному інституті та класичній гімназії при ньому, в якій був письменником. З молодих років брав участь в аматорських виставах і концертах, від 1888 став активним членом Ніжинського музично-драматичного товариства, згодом членом і уповноваженим Всеросійського театрального товариства (1905—18), членом Ради Московського товариства драматургів і композиторів (1907—18), від 1927 — Всеукраїнського музичного товариства імені М. Леонтовича. 1893 заснував у Ніжині Народний дім, при ньому хор і театральну трупу, де ставив вистави, в яких сам брав участь. Цьому сприяла дружба зі знаменитою землячкою М. Заньковецькою та ін. корифеями українського театру, які під час гастролей у Ніжині запрошували його виступати в партіях Карася («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського) та Виборного («Наталка Полтавка» М. Лисенка). 1918 за порадою М. Заньковецької, яка тоді мешкала в Ніжині, організував Літній Народний театр. 1923—34 викладав в Інституті народної освіти, 1927—30 керував Окружною хоровою капелюю. 1934 через проукраїнську позицію та активну пропаганду української музики був звільнений від керівництва інститутським хором, згодом був хормейстером аматорських хорів. Його сини Володимир і Сергій 1937 були репресовані. 2014 у Ніжині провулок Шкільний, де під № 3 знаходиться будинок, у якому мешкала сім'я П., перейменовані на провулок його імені, 2015 на будинку встановлена меморіальна дошка.

Основні праці

Мистецькі спогади 1880—1930. Ніжин, 1993.

Рекомендована література

1. Гамкало І., Проценко Л., Проценко А. Життєпис. Спогади. К., 1990;
2. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина. Ніжин, 2017.

Бібліографічний опис:

Проценко Федір Данилович / І. Д. Гамкало // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-879400>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).